

Sote-uudistuksessa kuntiin kokemusasiantuntija- ja vertaistukityön koordinaattorit?

Sote-palveluihin saatava lisää päihdetyön osaamista

Sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisvastuu siirtyy ensi vuonna hyvinvointialueille. Päihdepalveluille on annettava sote-uudistuksessa nykyistä suurempi painoarvo. Päihdehaittoja ennaltaehkäisevään työhön on panostettava paljon nykyistä enemmän. Sosiaali- ja terveysasemille on palkattava lisää päihdetyön osaamista. Joko nyt joka terveysasemalle saadaan päihdelääkäri tai päihdepsykiatri? Joko nyt kuntapäätäjät budjetoivat ja palkkaavat päihdepalvelujen suunnitteluun ja asiakastyöhön ammattilaisten rinnalle omista päihderiippuvuuksista toipuneita kokemusasiantuntijoita ja vertaistukihenkilöitä?

Kunnallisiin päihdepalveluihin on tehtävä rakenneuudistus: Jokaiselle hyvinvointialueelle ja joka kuntaan on palkattava päihdepalvelujen kokemusasiantuntija- ja vertaistukityön koordinaattorit, joiden vastuulla on integroida päihdepalveluihin omista päihderiippuvuuksista toipuneet kokemusasiantuntijat, vertaistuki ja kolmannen sektorin päihdejärjestöt.

”Työssäni päihdetyön kokemusasiantuntijana huomaisin, etteivät kaikki sote-ammattilaiset (lääkärit, hoitajat, sosiaalityöntekijät ym.) eivätkä kaikki päihderiippuvuuteen sairastuneet vielä riittävästi ymmärrä, miten tärkeää vertaistuki on päihdeistä toipumisessa ja päihhteettömän elämäntavan ylläpidossa. Työvuosieni aikana yllätyin siitä, miten vähän asiakkaita tiesivät tarjolla olevista päihdepalveluista, Siksi tiedottamista olemassa olevista päihdepalveluista on lisättävä.”

Koordinaattoreilla tulee olla omakohtainen toipumiskokemus päihderiippuvuudesta tai ainakin vankka kokemus päihderiippuvuuksien hoito- ja kuntoutustyöstä. Jatkossa päihdepalveluihin on päästävä nopeasti. Jos päihdepalvelujen asiakkaalla on mielenterveyden häiriöitä tai somaattisia sairauksia, tulee niitä hoitaa samanaikaisesti. Esimerkiksi mielenterveyshoidon saannille ei saa olla ehtona asiakkaan raittius.

Tulevaisuuden sote-keskuksiin on palkattava sosiaalityöntekijöiden, lääkäreiden ja hoitajien rinnalle riittävästi omista päihderiippuvuuksista toipuneita kokemus- ja vertaisasiantuntijoita. Sote-palvelujen rakenteissa on yhdistettävä ammattilaisten tutkittu tieto ja omista päihderiippuvuuksista toipuneiden kokemustieto.

Myös päihderiippuvuuteen sairastuneiden läheisille on tarjottava riittävät palvelut. Läheiset kärsivät usein enemmän kuin päihderiippuvainen itse. Arvokasta vertaistukityötä tekevät päihdejärjestöt on integroitava nykyistä paremmin ehkäisevään päihdetyöhön, päihdepalvelujen suunnitteluun, päihdehoitoon ja pitkäkestoisiin kuntoutuksiin.

”Toipumispolut vertaistuen ja vertaistoiminnan piiriin tulee tehdä entistä näkyvämmiksi ja saumattomaksi osaksi uusien hyvinvointialueiden päihdepalveluiden rakennetta. Päihderiippuvaiset ja muista riippuvuuksista toipuvat tarvitsevat pitkäkestoista tukea.”

A-Kiltojen Liitto ry:n toiminnanjohtaja Yrmy Ikonen

Päihdetyön kokemusasiantuntijan asiakasvastaanottoja on mahdollista perustaa sosiaali- ja terveysasemien lisäksi myös päihdejärjestöjen toimitiloihin. Sote- ja kuntapäätäjien kannattaa palkata sote-palvelujärjestelmiin sellaisia kokemus- ja vertaisasiantuntijoita, joilla on intoa, halua ja kykyä kehittää palveluja.

”Aika monelta terveysaseman asiakkaalta sain erityiskiitosta siitä, että asiakkaalla oli mahdollisuus tulla juttelemaan kanssani päihdeasioista luottamuksellisesti kahden kesken – kaikki eivät tykkää jutella omista asioistaan vertaistukiryhmissä kaikkien kuullen.”

Kokemusasiantuntijoilla ja vertaistukihenkilöillä on oltava hyvä yhteistyötaito asiakkaiden, sote-työntekijöiden, erikoissairaanhoidon ja kolmannen sektorin järjestöjen kanssa. Toivon ja uskon, että sote-ammattilaiset, kokemusasiantuntijat, vertaistukityöntekijät ja päihdejärjestöt tekevät tulevina vuosina kitkatonta ja päihdepalveluja parantavaa yhteistyötä päihderiippuvuuksista kärsivien ja heidän läheisten hyväksi. ■

Teksti ja sitaattit:

Hannu Ylönen
päihdetyön kokemusasiantuntija
Vantaa

Kirjoittaja toimi vuosina 2012–2021 Vantaan terveyspalveluissa päihdetyön kokemusasiantuntijana.